Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Bijzonder Provinciaal Landschap ›

Kenschets ›

Begrenzing en context ›

Ontstaansgeschiedenis ›

Kernkwaliteiten ›

© Foto: Theo Baart

Oostzaner- en Ilperveld

Bijzonder Provinciaal Landschap ›
Kenschets ›
Begrenzing en context ›
Ontstaansgeschiedenis ›
Kernkwaliteiten ›

Het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) is het regime voor bescherming en waar mogelijk versterking en ontwikkeling van gebieden in Noord-Holland die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch van bijzondere waarde zijn. Het BPL is beschreven in kernkwaliteiten per deelgebied. De voormalige beschermingsregimes Bufferzones, Aardkundig Monument en Weidevogelleefgebied zijn geborgd in de kernkwaliteiten. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, gericht op de wezenlijke kenmerken en waarden van natuur en landschap) en Provinciale Monumenten hebben een eigen regime en vallen daarom buiten het BPL-regime.

In het BPL zijn ruimtelijke ontwikkelingen, met uitzondering van nieuwe stedelijke ontwikkelingen, toegestaan wanneer de beschreven kernkwaliteiten niet worden aangetast. Per locatie kan aan de hand van de kernkwaliteiten een zorgvuldige afweging worden gemaakt welke ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk en welke niet wenselijk zijn. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk en gebiedsgerichte differentiatie. In de ruimtelijke onderbouwing van een bestemmingsplan dat een ontwikkeling in het BPL mogelijk maakt, moet worden gemotiveerd dat de ter plaatse geldende kernkwaliteiten niet worden aangetast.

In lijn met de provinciale Leidraad Landschap en Cultuurhistorie zijn de kernkwaliteiten beschreven aan de hand van drie provinciale kernwaarden:
1. Landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
2. Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
3. Ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen.

© Foto: Theo Baart

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Bijzonder Provinciaal Landschap ›

Kenschets ›

Begrenzing en context ›

Ontstaansgeschiedenis ›

Kernkwaliteiten ›

Het BPL Oostzaner- en Ilperveld is een open en waterrijk veenpolderlandschap tussen de stedelijke bebouwing van Amsterdam, Zaandam en Purmerend. Het heeft een zeer hoge cultuurhistorische waarde. Het gebied kent een eeuwenlange geschiedenis van veenvorming, veenontginning en -ontwatering, dijkdoorbraken en inpolderingen. De ontginningsgeschiedenis en de kracht en beteugeling van het water zijn goed aflees-baar in het landschap, bijvoorbeeld aan de strokenverkaveling van de veenweidepolders en de natuurlijke, grillige veenstromen. In grote delen van het gebied is eerder sprake van water met eilanden dan van veenweidekavels. De grote openheid is een bijzondere waarde, zowel voor bewoners en recreanten, als voor weidevogels. Bewoning vindt van oudsher vooral plaats in lintdorpen langs ontginningsassen en wegen. Aan de oostzijde liggen langs het Noordhollandsch Kanaal verspreide erven.

© Foto: Theo Baart

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Bijzonder Provinciaal Landschap ›
Kenschets ›
Begrenzing en context ›
Ontstaansgeschiedenis ›
Kernkwaliteiten ›

Het BPL Oostzaner-en Ilperveld wordt aan de noordwestzijde begrensd door de ringvaart van de Wijde Wormer en de bebouwing van Purmerend, aan de oostzijde door het Noordhollandsch Kanaal en de N235. Aan de zuidzijde wordt het gebied begrensd door de A10 (met daarachter het stedelijk gebied van Amsterdam) en de bebouwing van Landsmeer en Oostzaan en aan de zuidwestzijde door de A7 en de A8 (met daaraan grenzend het stedelijk gebied van Zaandam). Het in het midden van het gebied gelegen natuur- en recreatiegebied Het Twiske, dat oorspronkelijk ook een open veenweidepolder was, valt buiten het BPL. De opgaande beplanting van het Twiske is wel een belangrijke ruimtelijke begrenzing van de openheid. Landschappelijk en historisch gezien is het BPL Oostzaner- en Ilperveld één samenhangend geheel met de omliggende veenweidegebieden. Aan de noordwestzijde ligt droogmakerij de Wijde Wormer. Grote delen van het poldergebied, met name aan de west- en oostzijde, behoren tot NNN en Natura2000. De nattere delen, het Oostzanerveld en Ilperveld zijn niet ontsloten voor autoverkeer. De kavels zijn hier alleen per boot bereikbaar. Grotere doorgaande wegen begrenzen het gebied, maar ontbreken in het gebied zelf. Wel loopt de spoorlijn Zaandam-Hoorn aan de noordwestzijde door de veenweidepolders.

(Het BPL Oostzaner- en Ilperveld maakt deel uit van het ensemble Wormerland-Oostzaan in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.)

© Foto: Theo Baart

Oostzaner- en Ilperveld

Bijzonder Provinciaal Landschap ›
Kenschets ›
Begrenzing en context ›
Ontstaansgeschiedenis ›
Kernkwaliteiten ›

Het veen in het BPL Oostzaner- en Ilperveld is ontstaan als deel van een groter veenkussen achter de westelijk gelegen strandwallen. De natuurlijke ontwatering vond plaats via veenstromen (kreken), waar bredere waterlopen zoals de Dorre Ilp, Nieuwe Gouw en Reef restanten van zijn. Tussen 800 en 1000 startten de bewoners van de duinstreek met de ontginning van het veen voor het winnen van goede landbouwgrond. Vanuit de veenstromen werden sloten gegraven om het veen te ontwateren. De ontginning van het gebied werd vanuit verschillende richtingen ingezet, onder meer vanaf de grillige veenstromen, waardoor een onregelmatig strookvormig verkavelingspatroon is ontstaan. Daar waar sprake is van bredere sloten, restanten van veenstromen en petgaten (waar turf gewonnen is) zijn de kavels grillig gevormde eilanden in het water (Oostzanerveld, Ilperveld). Tot de 18e eeuw werd in delen van het gebied turf gewonnen. Hierdoor ontstonden plassen, vaak met de naam 'Wijd', 'Braak' of 'Breek'.

Door de ontwatering startte het proces van veenoxidatie en inklinking waardoor het maaiveld daalde. Aanvankelijk werden boerderijen nog vaak op zelfgemaakte verhogingen aangelegd. Om het land te beschermen tegen het water van de Zuiderzee, dat steeds vaker in het gebied doordrong, werden bewoners vanaf de 11e eeuw gedwongen om dijken aan te leggen. Door inklinking van het veen kwamen sommige gebieden tot 1 of 2 meter onder zeeniveau te liggen. Aanvankelijk waren de kavels nog in gebruik als akkerland, maar door het lager en natter worden van het gebied en de invloed van zout zeewater bij overstromingen waren ze later alleen maar geschikt als grasland. Op sommige plekken ontstonden grotere meren doordat golven in veenstromen of al aanwezige kleine meren vat kregen op de veenlanden. Later werden deze meren drooggemalen. Zo ontstond onder meer in 1626 droogmakerij de Wijde Wormer ten noordwesten van het gebied. Het water van de Wijde Wormer stond aanvankelijk onder andere via veenstroom het Twiske in verbinding met het IJ.

Bewoning is in het BPL Waterland voornamelijk geconcentreerd in lintdorpen langs voormalige ontginningsassen, zoals Oostzaan, Landsmeer en Den Ilp. De linten breidden zich uit zodat ze aan elkaar groeiden tot kilometers lange linten. De afgelopen decennia zijn Oostzaan en Landsmeer, en in mindere mate Purmerland, door nieuwe uitbreidingen sterk in omvang toegenomen. De oorspronkelijke linten zijn echter nog steeds aanwezig en herkenbaar. In 1848 werd de spoorlijn van Amsterdam naar Hoorn aangelegd. In de 18e, 19e en 20e eeuw werd vanuit de grote steden vuil gestort in het gebied. Vanaf 1952 is het gebied grotendeels in beheer bij Landschap Noord-Holland, dat een veenweidebeheer voert dat zich richt op de instandhouding van het oorspronkelijke cultuurlandschap en weidevogels.

© Foto: Theo Baart

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Natuurlijke veenwaterlopen
- Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

- Noordhollandsch Kanaal
- Langgerekte bebouwingslinten
- Stolpenstructuren

Het landschap van het BPL Oostzaner- en Ilperveld wordt grotendeels gevormd door een waterrijk veenpolderlandschap. Op een aantal plekken is het gebied dooraderd met brede, grillige, natuurlijke veenwaterlopen. Een aantal plassen is ontstaan als gevolg van turfwinning. Grote delen van het gebied hebben een fijnmazig patroon met een afwisseling van bredere sloten met eilandjes van trilveen. Het veenpolderlandschap is in gebruik als grasland (veenweide).

Beschrijving

De natuurlijke veenwaterlopen dooraderen het veenpolderlandschap. Voorbeelden zijn de Dorre Ilp en Nieuwe Gouw. Ze zijn karakteristiek door hun natuurlijk gevormde, grillige en brede loop met rietkragen. Voor een deel zijn ze onderdeel van NNN-verbindingen: waterloop Twiske ten noorden van het gelijknamige recreatiegebied en de waterloop in het verlengde van waterloop de Burgt, ten noorden van de Dorre Ilp, richting Purmerend en de ringvaart van de Wijde Wormer.

Interpretatie en toetsing

De grillige veenwaterlopen in het BPL Oostzaner- en Ilperveld tonen de natuurlijke afwatering van het veen en volgen de oorspronkelijke loop. Ze zijn onvervangbaar. De grillige natuurlijke structuur moet zichtbaar blijven. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen of wijzigen van de waterloop zijn in ieder geval een aantasting van deze kernkwaliteit. Kleine oeveraanpassingen (zoals beschoeiing en steigers), mits niet over grote lengte, worden niet als een aantasting van deze kernkwaliteit beschouwd.

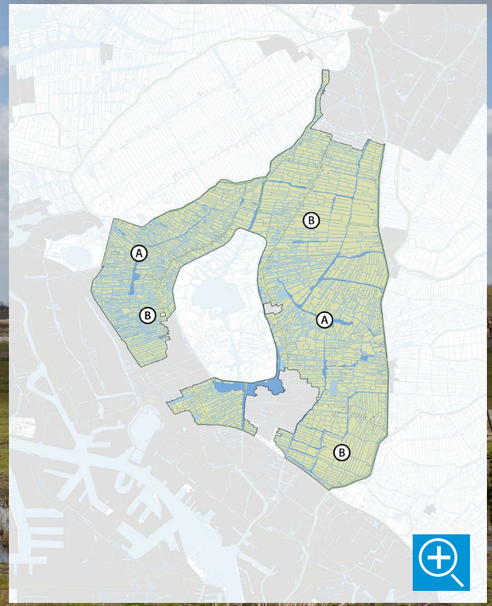

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

A. Natuurlijke veenwaterlopen
B. Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Natuurlijke veenwaterlopen

Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

Open ruimte en vergezichten

Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

Noordhollandsch Kanaal

Langgerekte bebouwingslinten

Stolpenstructuren

Het landschap van het BPL Oostzaner- en Ilperveld wordt grotendeels gevormd door een waterrijk veenpolderlandschap. Op een aantal plekken is het gebied dooraderd met brede, grillige, natuurlijke veenwaterlopen. Een aantal plassen is ontstaan als gevolg van turfwinning. Grote delen van het gebied hebben een fijnmazig patroon met een afwisseling van bredere sloten met eilandjes van trilveen. Het veenpolderlandschap is in gebruik als grasland (veenweide).

Beschrijving

Het verkavelingspatroon en slotenpatroon in de veenweidepolders dateert uit de middeleeuwen en is veelal nog intact. Het strookvormige en soms meer grillige verkavelingspatroon heeft door de verschillende ontginnings-assen, die vaak een natuurlijke basis hadden in de grillige veenstromen, een veelheid aan kavelrichtingen en -vormen.

Interpretatie en toetsing

Het verkavelingspatroon van de veenweidepolders is eeuwenlang groten-deels onveranderd gebleven en maakt de geschiedenis van het landschap zichtbaar. Deze kernkwaliteit is onvervangbaar. Ruimtelijke ontwikkelingen die het verkavelingspatroon van de veenweidepolders wijzigen of ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot het dempen en wijzigen van sloten en andere waterlopen, zijn in ieder geval een aantasting van deze kernkwaliteit.

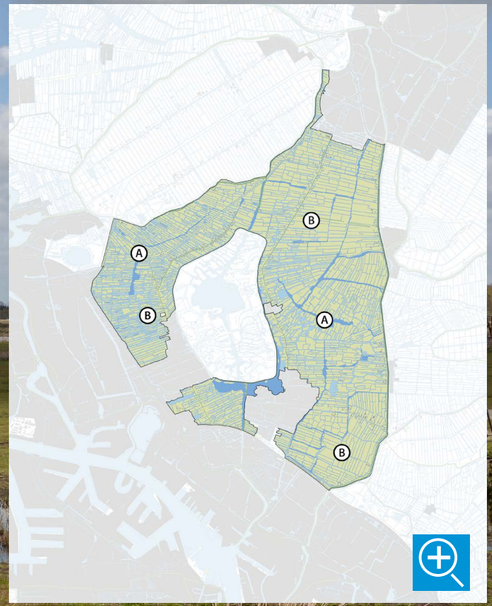

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

A. Natuurlijke veenwaterlopen
B. Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Natuurlijke veenwaterlopen
- Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

- Noordhollandsch Kanaal
- Langgerekte bebouwingslinten
- Stolpenstructuren

De veenweidepolders kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij het stedelijk gebied is deze openheid een groot contrast met de stad, waardoor deze extra wordt benadrukt en gewaardeerd. Stilte is ook een kenmerk en kwaliteit van het BPL Oostzaner- en Ilperveld. Mede door de openheid, stilte en de veelheid aan water is het gebied aantrekkelijk om te varen, fietsen en wandelen. Het gebied biedt ideale omstandigheden voor weidevogels. In de winter zijn de natte graslanden en brede waterlopen een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels.

Beschrijving

Het veenpolderlandschap heeft een zeer open karakter. De bebouwing en beplanting in de lintdorpen en op incidentele erven zorgen voor onderbreking van de openheid. In de veenweidepolders zelf is nauwelijks opgaande beplanting. De waarde van de openheid wordt bepaald door de doorlopende open ruimte en de vergezichten die hierdoor mogelijk zijn. Vanuit de linten zijn op veel plekken zichtlijnen naar de daarachter gelegen openheid van de veenweidepolders.

Interpretatie en toetsing

Het open weidegebied in het BPL Oostzaner- en Ilperveld is van grote waarde. De openheid is zeer kwetsbaar, omdat in het vlakke land bijna elke ruimtelijke ingreep zichtbaar is. Ruimtelijke ontwikkelingen in het open landschap die leiden tot (verdere) verdichting of verrommeling zijn een aantasting van deze kernkwaliteit. Een uitzondering vormen bijvoorbeeld fietspaden, omdat die niet van invloed zijn op de openheid. Ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een hoge mate van verdichting in de linten zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

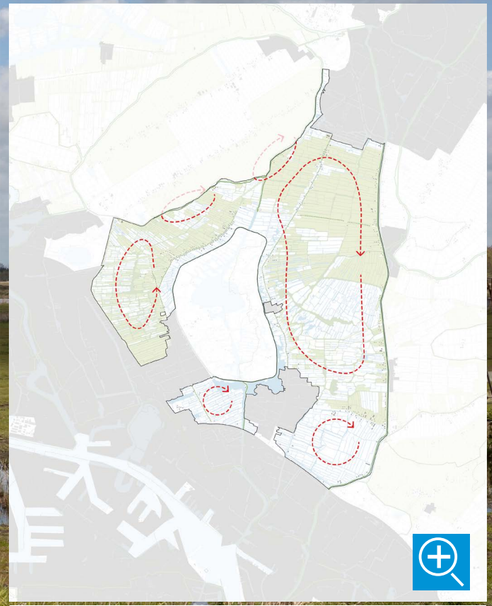

Openheid en ruimtebeleving

Open ruimte en vergezichten
Habitat voor weidevogels

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Natuurlijke veenwaterlopen
- Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

- Noordhollandsch Kanaal
- Langgerekte bebouwingslinten
- Stolpenstructuren

De veenweidepolders kenmerken zich door een grote openheid. Door de ligging nabij het stedelijk gebied is deze openheid een groot contrast met de stad, waardoor deze extra wordt benadrukt en gewaardeerd. Stilte is ook een kenmerk en kwaliteit van het BPL Oostzaner- en Ilperveld. Mede door de openheid, stilte en de veelheid aan water is het gebied aantrekkelijk om te varen, fietsen en wandelen. Het gebied biedt ideale omstandigheden voor weidevogels. In de winter zijn de natte graslanden en brede waterlopen een belangrijk overwinteringsgebied voor watervogels.

Beschrijving

Het grootste deel van het BPL Oostzaner- en Ilperveld is een geschikt habitat voor weidevogels en is weidevogelkerngebied met agrarisch natuurbeheer. Het open veenpolderlandschap met (kruidenrijk) grasland wordt gekenmerkt door een hoog grondwaterpeil, een hoge diversiteit in bodemleven en de aanwezigheid van micro-reliëf. Het microreliëf zorgt voor afwisseling in vochtigheidsgraad en daarmee variatie in vegetatie. Samen met het extensieve agrarisch gebruik, voldoende openheid rond de kerngebieden en de stilte (beperkte verstoring) biedt dit een ideale broedgelegenheid voor weidevogels. De kwaliteit voor weidevogels hangt nauw samen met de weidevogelkerngebieden in de aangrenzende veenpolders en droogmakerij de Wijde Wormer.

Interpretatie en toetsing

Het ideale habitat voor weidevogels heeft een combinatie van de volgende ruimtelijke sleutelfactoren: omvangrijke aaneengesloten gebieden gekenmerkt door openheid, het ontbreken van verstoring (door opgaande elementen, zoals bebouwing, beplanting en masten en door infrastructuur en activiteiten die geluid en onrust veroorzaken), de aanwezigheid van microreliëf, graslandareaal en een relatief hoog waterpeil. De aanwezigheid van deze combinatie van factoren in dit BPL is onvervangbaar. Kwetsbare weidevogelsoorten keren bij verstoring doorgaans niet terug.

Ruimtelijke ontwikkelingen die het habitat voor de weidevogels verkleinen zijn in beginsel een aantasting. Verstoring of het toevoegen van opgaande elementen die leiden tot een verkleining van het habitat, of ruimtelijke ontwikkelingen die een verslechtering van sleutelfactoren tot gevolg hebben zijn eveneens een aantasting van deze kernkwaliteit.

Ruimtelijke ontwikkelingen die niet leiden tot extra verstoring van het habitat en waarbij de verstoring valt binnen de verstoringszone van bestaande elementen zoals bijvoorbeeld gebouwen en wegen, verkleinen het habitat niet. Ze worden daarom niet als aantasting van de kernkwaliteit beschouwd.

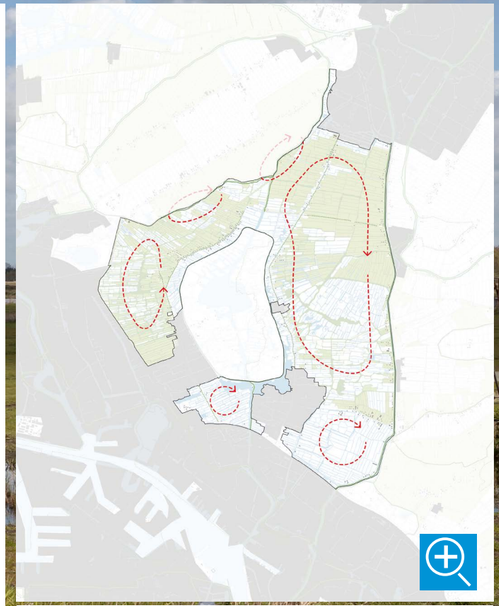

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

Natuurlijke veenwaterlopen

Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

Open ruimte en vergezichten

Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

Noordhollandsch Kanaal

Langgerekte bebouwingslinten

Stolpenstructuren

De zeer langgerekte bebouwingslinten die de openheid van het gebied overwegend in noord-zuidrichting doorsnijden zijn de belangrijkste ruimtelijke dragers. Bij Purmerland is het bebouwingslint een stolpenstructuur. Er is niet of nauwelijks sprake van opgaande beplanting. Het Noordhollandsch Kanaal is ook een ruimtelijke drager.

Beschrijving

Het Noordhollandsch Kanaal is de oostgrens van het BPL Oostzaner- en Ilperveld en komt als ruimtelijke drager vooral tot uiting door de aanwezige laanbeplanting tussen kanaal en provinciale weg aan de oostzijde en de beplante erven aan beide zijden van het kanaal. Het kanaal vormt een begrenzing, maar door de relatief transparante beplanting en het zicht tussen de erven door, is er hier en daar sprake van een doorzicht richting het veenweidegebied aan de andere zijde van het kanaal (BPL Waterland).

Interpretatie en toetsing

Het Noordhollandsch Kanaal benadrukt aan de oostzijde de ruimtelijke grens van het gebied. Ook het doorzicht richting het veenweidegebied aan de oostzijde is een kwaliteit. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk mits er nog voldoende doorzichten blijven bestaan.

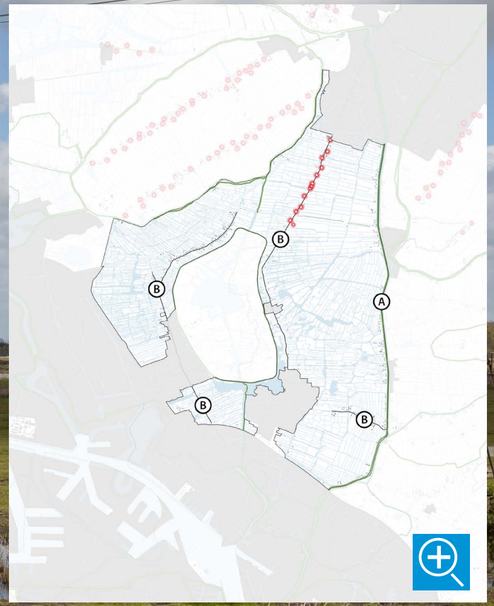

Ruimtelijke dragers

A. Noordhollandsch Kanaal
B. Langgerekte bebouwingslinten
Stolpenstructuren

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Natuurlijke veenwaterlopen
- Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

- Noordhollandsch Kanaal
- Langgerekte bebouwingslinten
- Stolpenstructuren

De zeer langgerekte bebouwingslinten die de openheid van het gebied overwegend in noord-zuidrichting doorsnijden zijn de belangrijkste ruimtelijke dragers. Bij Purmerland is het bebouwingslint een stolpenstructuur. Er is niet of nauwelijks sprake van opgaande beplanting. Het Noordhollandsch Kanaal is ook een ruimtelijke drager.

Beschrijving

De zeer langgerekte bebouwingslinten in het BPL Oostzaner- en Ilperveld bestaan uit één rij van individuele erven in een onregelmatig ritme één of beide zijden van de weg. Deze langgerekte bebouwingslinten zijn karakteristiek voor het gebied en zijn geënt op de ontginningsassen uit de vroege middeleeuwen van waaruit het veengebied is ontgonnen. De boerderijen liggen veelal naast elkaar op een eigen kavel op de plek waar de nederzetting zich bevond wanneer de ontginning voltooid was. De karakteristieke houten woningen (Zaans groen, blauw en grijs) en de stolpen zijn onderdeel van de ontstaansgeschiedenis van het landschap.

Langs delen van de linten zijn uitbreidingswijken ontstaan, met name in Landsmeer en Oostzaan. Op andere delen is langs de linten een mix aan functies terecht gekomen die zich aan de achterzijde soms tot ver in het veenweidegebied uitstrekken. Het lint van Oostzaan gaat over in dat van Noordeinde en de Heul, waar het eindigt. Bij Noordeinde zit een afsplitsing richting de Haal, waar de dichtheid van het lint verder afneemt. Het lint van Den Ilp wordt richting Purmerland ook wat minder dicht.

In het veenpolderlandschap is de relatie tussen de wegsloot en het lint belangrijk. Deze sloot was de basis voor de verkaveling. Op diverse plekken, met name in Den Ilp en Landsmeer is deze relatie nog goed zichtbaar.

Interpretatie en toetsing

De ontginningsgeschiedenis van het gebied heeft geresulteerd in karakteristieke zeer langgerekte bebouwingslinten. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk mits er voldoende doorzichten in het lint blijven bestaan en zij zorgvuldig worden ingepast in de karakteristiek van het lint. Ruimtelijke ontwikkelingen die bestaande doorzichten volledig blokkeren zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Tweedelijnsbebouwing in de linten is ook een aantasting van de kernkwaliteit. Er is sprake van tweedelijns bebouwing als een nieuw gebouw niet ondergeschikt is aan het bestaande hoofdgebouw in het lint, als de ontsluiting van bebouwing parallel aan het lint gelegd wordt of wanneer bebouwing langs een nieuwe dwarsweg wordt ontwikkeld en 'hofjes' worden gecreëerd.

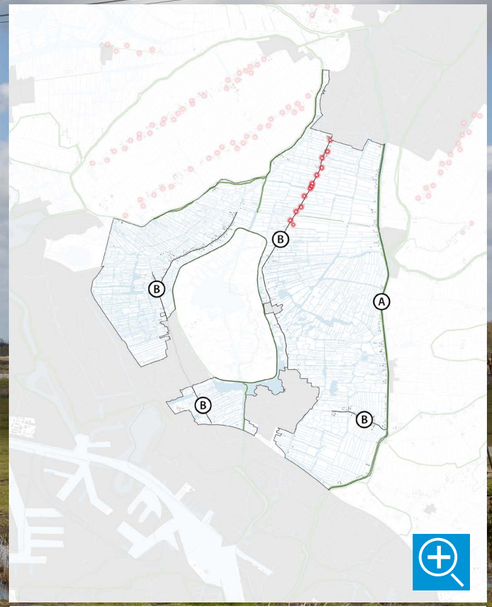

Ruimtelijke dragers

A. Noordhollandsch Kanaal
B. Langgerekte bebouwingslinten
Stolpenstructuren

© Foto: Theo Baart

Printen

Bijzonder Provinciaal Landschap

Oostzaner- en Ilperveld

Kernkwaliteiten

Aardkundige en landschappelijke karakteristiek

- Natuurlijke veenwaterlopen
- Onregelmatige strookverkaveling veenweidepolders

Openheid en ruimtebeleving

- Open ruimte en vergezichten
- Habitat voor weidevogels

Ruimtelijke dragers

- Noordhollandsch Kanaal
- Langgerekte bebouwingslinten
- Stolpenstructuren

De zeer langgerekte bebouwingslinten die de openheid van het gebied overwegend in noord-zuidrichting doorsnijden zijn de belangrijkste ruimtelijke dragers. Bij Purmerland is het bebouwingslint een stolpenstructuur. Er is niet of nauwelijks sprake van opgaande beplanting. Het Noordhollandsch Kanaal is ook een ruimtelijke drager.

Beschrijving

Stolpen zijn kenmerkend voor het Noord-Hollandse platteland en geven uiting aan de Noord-Hollandse agrarische geschiedenis. De stolp was het karakteristieke bouwtype voor boerderijen vanaf halverwege de 16e eeuw en is toegepast tot ca. 1950. Veel stolpen zijn rijksmonument of provinciaal monument.

Op plekken waar meer dan zes stolpboerderijen bij elkaar in de buurt staan, zijn deze door hun ruimtelijke samenhang een zogenaamde 'stolpenstructuur'. De samenhang bestaat uit de visuele relatie tussen de stolpen onderling en tussen de stolp, het erf en het landschap eromheen.

In het BPL Oostzaner- en Ilperveld is in de lintbebouwing van (een deel van) Den Ilp en Purmerland sprake van een stolpenstructuur (veenlint).

Interpretatie en toetsing

Stolpenstructuren zijn kenmerkend en uniek voor Noord-Holland. Verstoringen van de onderlinge visuele samenhang binnen de stolpenstructuur en de relatie met het erf en het landschap zijn een aantasting van de kernkwaliteit. Vervanging van een stolp door een nieuwe 'stolp' op dezelfde locatie, in dezelfde hoofdvorm en met hetzelfde volume wordt niet als aantasting beschouwd.

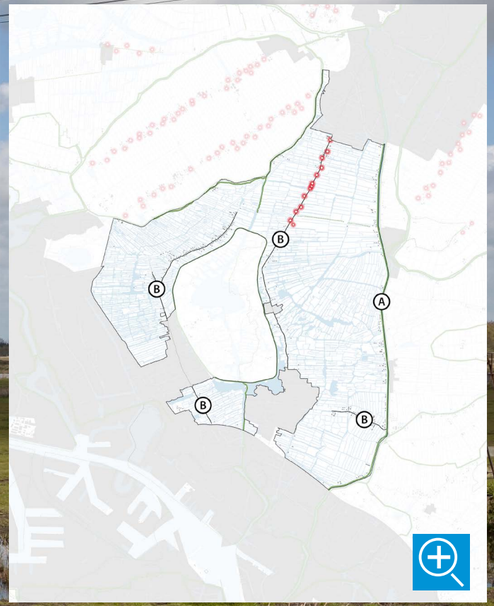

Ruimtelijke dragers

A. Noordhollandsch Kanaal
B. Langgerekte bebouwingslinten
Stolpenstructuren

© Foto: Theo Baart

Printen